

Конституційний Суд України
м. Київ, вул. Жилянська, б. 14

Суб'єкт права на конституційне звернення
Кушнір Наталія Олександрівна

КОНСТИТУЦІЙНЕ ЗВЕРНЕННЯ
про офіційне тлумачення положень
пункту 2 статті 123 та пункту 1 статті 293 ЦПК України

Керуючись п. 2 ст. 150 Конституції України, п. 4 ст. 13, 42, 43 Закону України «Про Конституційний Суд України» Прошу Конституційний Суд України:
Надати офіційне тлумачення положень пункту 2 статті 123 та пункту 1 статті 293 ЦПК України.

Я, громадянка України Кушнір Наталія Олександрівна, яка проживає за адресою _____ звертаюсь до Конституційного Суду України з проханням надати офіційне тлумачення положень пункту 2 статті 123 та пункту 1 статті 293 ЦПК України.

Необхідність такого тлумачення витікає з наступних обставин:

На розгляді _____ міськрайонного суду _____ області знаходилася цивільна справа за позовом Товариства з обмеженою відповідальністю «ОТП Факторинг» до _____ про звернення стягнення на предмет іпотеки _____ . До початку розгляду справи _____ звернулася із зустрічним позовом про визнання кредитного договору та договору іпотеки недійсними. Ухвалою судді _____ міськрайонного суду області Кирилюк В.Ф. (далі - суддя Кирилюк) від 18.12.2015р. відмовлено у прийнятті зустрічного позову _____ до Товариства з обмеженою відповідальністю «ОТП Факторинг» і таким чином відмовлено у доступі до правосуддя. Мотивом відмови в прийнятті зустрічного позову _____ було наступне: "Розглянувши зустрічний позов, суд приходить до висновку, що хоча обидва позови і є взаємопов'язані, спільний їх розгляд не є доцільним, враховуючи, кількість учасників судового розгляду та позовних вимог за обома позовами. необхідність з'ясування обставин справи та дослідження доказів за нерівним та зустрічним позовами, що значно ускладнює розгляд справи та тягне за собою істотне порушення строків прийняття рішення у справі."

Я вважаю, що відмовивши в прийнятті зустрічного позову суддя Кирилюк порушив моє конституційне право на звернення до суду за захистом своїх порушених, невизнаних або оспорюваних прав, свобод чи інтересів. Таке право передбачено в статті 8 Конституції України: "Звернення до суду для захисту конституційних прав і свобод людини і громадянина безпосередньо на підставі Конституції України гарантується". Принципи Конституції мають найвищу юридичну силу. Аналогічні норми, якими гарантовано право на звернення до суду, містяться в Цивільному процесуальному кодексі України (далі - ЦПК України). Так, згідно статті 1 ЦПК України завданням цивільного судочинства є справедливий, неупереджений та своєчасний розгляд і вирішення цивільних справ з метою захисту порушених, невизнаних або оспорюваних прав, свобод чи інтересів фізичних осіб,

прав та інтересів юридичних осіб, інтересів держави. Кожна особа має право в порядку, встановленому цим Кодексом, звернутися до суду за захистом своїх порушених, невизнаних або оспорюваних прав, свобод чи інтересів. Відмова від права на звернення до суду за захистом є недійсною (стаття 3 ЦПК України). До початку розгляду судом справи по суті позивач має право шляхом подання письмової заяви змінити предмет або підставу позову, а відповідач - пред'явити зустрічний позов (стаття 31 ЦПК України).

Таким чином, нічим не обгрунтована відмова у прийнятті зустрічного позову є нічим іншим, як відмовою суду особі в праві звернення до суду, що є грубим порушенням статті 8 Конституції України та ст.ст.1,3,31,123 ЦПК України.

Так, відповідно до пункту 2 статті 123 ЦПК України зустрічний позов приймається до спільного розгляду з первісним позовом, якщо обидва позови взаємопов'язані і спільний їх розгляд є доцільним, зокрема, коли вони виникають з одних правовідносин, або коли вимоги за позовами можуть зараховуватися, або коли задоволення зустрічного позову може виключити повністю або частково задоволення первісного позову. Вимоги за зустрічним позовом ухвалою суду об'єднуються в одне провадження з первісним позовом.

Отже зазначеною статтею 123 ЦПК України визначено імперативну норму згідно якої суд зобов'язаний прийняти до розгляду зустрічний позов, за умови:

- якщо обидва позови взаємопов'язані;
- спільний їх розгляд є доцільним. Доцільність при цьому визначається наступними параметрами:

- а)коли вони виникають з одних правовідносин;

- б)коли вимоги за позовами можуть зараховуватися;

- в)коли задоволення зустрічного позову може виключити повністю або частково задоволення первісного позову.

Законом не передбачено інших умов для відмови у прийнятті зустрічного позову, а отже перелік підстав є вичерпним.

Всі зазначені вище обставини наявні по даній справі. Так вимоги обох позовів пов'язані з правовідносинами сторін, які ґрунтуються на кредитному договорі від

При задоволенні зустрічного позову та визнанні недійсним кредитного договору від , суд повинен відмовити в задоволенні вимог за первісним позовом про звернення стягнення на предмет іпотеки за кредитним договором від та договором іпотеки

За таких обставин наявні всі обставини зазначені в ч.2 ст.123 та перераховані вище, що свідчить про необхідність їх спільного розгляду.

В своїй ухвалі суддя Кирилюк зазначає: "Розглянувши зустрічний позов, суд приходить до висновку, що хоча обидва позови і є взаємопов'язані, спільний їх розгляд не є доцільним, враховуючи, кількість учасників судового розгляду та позовних вимог за обома позовами, необхідність з'ясування обставин справи та дослідження доказів за первісним та зустрічним позовами, що значно ускладнює розгляд справи та тягне за собою істотне порушення строків прийняття рішення у справі." Отже, суддя Кирилюк встановивши, що "обидва позови і є взаємопов'язані", з незрозумілих суб'єктивних причин прийняв усереджену ухвалу, що "спільний їх розгляд не є доцільним" не з причин, які передбачені статтею 123 ЦПК України (а саме, а)коли вони виникають з одних правовідносин; б)коли вимоги за позовами можуть зараховуватися; в)коли задоволення зустрічного позову може виключити повністю або частково задоволення первісного позову), а з суб'єктивних причин неюридичного характеру, які не передбачені статтею 123 ЦПК України:

- а)"правову та фактичну складність справи";

- б)"кількість учасників судового розгляду";

в)" кількість позовних вимог";

г) "необхідність з'ясування обставин справи та дослідження доказів за первісним та зустрічним позовами, що значно ускладнює розгляд справи та тягнє за собою істотне порушення строків прийняття рішення у справі."

Наведені вище «обґрунтування» суду, щодо «недоцільності» спільного розгляду первісного та зустрічного позовів не є юридичними.

Засади судочинства передбачені Конституцією України (п.1,2,4 ч.3 ст.129) та ЦПК не передбачають поняття «недоцільності» пов'язаної із такими визначеннями, як «складність справи», «кількість учасників розгляду», «складнощі в розгляді справи» та інших аргументів зазначених судом в ухвалі.

Навпаки зазначена судом «необхідність з'ясування обставин справи та дослідження судом доказів за первісним та зустрічним позовами» свідчить про обов'язок для суду спільного розгляду цих взаємопов'язаних позовів з дотриманням вимог щодо «справедливого, неупередженого» (ст.1 ЦПК), «всебічного повного, об'єктивного та безпосереднього» дослідження доказів (ст.42), «законності та обґрунтованості» судового рішення (ст.43).

Відповідно до статті 9 Конституції України чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства України.

При цьому згідно статті 2 ЦПК України - якщо міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, передбачено інші правила, ніж встановлені цим Кодексом, застосовуються правила міжнародного договору.

Відповідно до статті 8 ЦПК України суд вирішує справи відповідно до Конституції України, законів України та міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України. У разі невідповідності правового акта закону України або міжнародному договору, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, суд застосовує акт законодавства, який має вищу юридичну силу. У разі невідповідності закону України міжнародному договору, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, суд застосовує міжнародний договір.

Стаття 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі - Конвенція) гарантує право на справедливий і публічний розгляд справи упродовж розумного строку незалежним і безстороннім судом, встановленим законом, при визначенні цивільних прав і обов'язків особи чи при розгляді будь-якого кримінального обвинувачення, що пред'являється особі.

Право на суд покриває надзвичайно широке поле різноманітних категорій - воно стосується як інституційних та організаційних аспектів, так і особливостей здійснення окремих судових процедур. Своєрідним механізмом, який дозволяє розуміти, тлумачити та застосовувати Конвенцію є практика Європейського суду з прав людини (далі - Суд), яку він викладає у своїх рішеннях.

Так, у справі *Delcourt v. Belgium* Суд зазначив, що „у демократичному суспільстві у світлі розуміння Конвенції, право на справедливий суд посідає настільки значне місце, що обмежувальне тлумачення статті 6 не відповідає б меті та призначенню цього положення”.

У справі *Bellet v. France* Суд зазначив, що стаття 6 § 1 Конвенції містить гарантії справедливого судочинства, одним з аспектів яких є доступ до суду. Рівень доступу, наданий національним законодавством, має бути достатнім для забезпечення права особи на суд з

огляду на принцип верховенства права в демократичному суспільстві. Для того, щоб доступ був ефективним, особа повинна мати чітку практичну можливість оскаржити дії, які становлять втручання у її права".

Як свідчить позиція Суду у багатьох справах, основною складовою права на суд є право доступу, в тому розумінні, що особі має бути забезпечена можливість звернутись до суду для вирішення певного питання, і що з боку держави не повинні чинитись правові чи практичні перешкоди для здійснення цього права.

Позбавляючи права на звернення до суду суддя Кирилюк вийшла за межі повноважень наданих їй Конституцією, законами України та міжнародною Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод, згода на обов'язковість якої надана Верховною Радою України, оскільки зустрічний позов Кушнір Н.О. виникає з одних правовідносин із первісним позовом, вимоги за позовами можуть зараховуватися, задоволення зустрічного позову може виключити повністю або частково задоволення первісного позову. Враховуючи викладене і навіть обставини, які суддя Кирилюк вважає підставою для відмови у спільному розгляді первісного і зустрічного позовів ("необхідність одночасного з'ясування обставин справи та дослідження доказів за первісним та зустрічним позовами") для забезпечення "справедливого, неупередженого та своєчасного розгляду і вирішення цивільних справ з метою захисту порушених, невизнаних або оспорюваних прав, свобод чи інтересів фізичних осіб, прав та інтересів юридичних осіб, інтересів держави" (стаття 1 ЦПК України) доцільним є спільний розгляд зустрічного позову і первісного позову (стаття 123 ЦПК України).

Відповідно до пунктів 1, 11 Постанови Пленуму Верховного Суду України від 18.12.2009 № 14 Судові рішення викладаються у формі ухвали або рішення. У мотивувальній частині рішення слід наводити дані про встановлені судом обставини, що мають значення для справи, їх юридичну оцінку та визначені відповідно до них правовідносини, а також оцінку всіх доказів, розрахунки, з яких суд виходив при задоволенні грошових та інших майнових вимог. Встановлюючи наявність або відсутність фактів, якими обґрунтовувалися вимоги чи заперечення, визнаючи одні та відхиляючи інші докази, суд має свої дії мотивувати та враховувати, що доказування не може ґрунтуватися на припущеннях (частина четверта статті 60 ЦПК).

Всупереч зазначеному суддею Кирилюк в ухвалі зазначено припущення щодо ймовірного "істотного порушення строків прийняття рішення у справі", в разі прийняття до спільного розгляду зустрічного позову. Однак, таке припущення не є юридичним поняттям, а є спробою передбачення майбутнього, що не властиво цивільному процесу в суді і не передбачено нормами, які регулюють цивільний процес. Отже, відмовляючи у спільному розгляді первісного і зустрічного позовів суддя Кирилюк позбавляє конституційного права на звернення до суду та на справедливий, неупереджений і своєчасний розгляд.

В ухвалі зазначено, що суд виносячи ухвалу керується статтею 123 ЦПК України. Однак в статті 123 ЦПК України не передбачено процесуального права на винесення ухвали про відмову в прийнятті зустрічної позовної заяви, як не передбачено такого права в будь-якій іншій статті ЦПК України. В статті 123 ЦПК України визначено тільки умови для прийняття зустрічної позовної заяви до спільного розгляду та, що вимоги за зустрічним позовом ухвалою суду об'єднуються в одне провадження з первісним позовом. Процесуальні питання прийняття чи повернення зустрічної позовної заяви регламентуються статтею 124 ЦПК

України. Зазначена стаття 124 ЦПК України містить бланкетні норми згідно яких "Зустрічна позовна заява, яка подається з додержанням загальних правил пред'явлення позову, повинна відповідати вимогам статей 119 і 120 цього Кодексу. До зустрічної позовної заяви, поданої з порушенням вимог, встановлених частиною першою цієї статті, застосовуються положення статті 121 цього Кодексу". Отже, якщо зустрічна позовна заява подана без додержання загальних правил пред'явлення позову і не відповідає вимогам статей 119 і 120 цього Кодексу, то до неї застосовуються положення статті 121 ЦПК України. А положеннями статті 121 ЦПК України не передбачено право суду на відмову в прийнятті зустрічної позовної заяви (оскільки такої відмови взагалі не передбачено ЦПК України), а передбачено "залишення заяви без руху" та "повернення позовної заяви".

Отже, ухвала, якою відмовлено в прийнятті зустрічної позовної заяви Кушнір Н.О. з посиланням на ст.123 ЦПК, є неправосудною оскільки:

1) зазначена норма ЦПК не передбачає взагалі такої судової процесуальної дії, як відмова в прийнятті зустрічної (чи навіть первинної) позовної заяви;

2) така процесуальна дія взагалі не передбачена чинними нормами ЦПК.

Зважаючи на викладене наявність неоднозначного застосування положень Конституції та законів України судами України (загальної юрисдикції), призводить до порушення конституційних прав і свобод громадян, а даному конкретному випадку конституційних прав Кушнір Н.О.

Слід зазначити, що існує практика неоднозначного застосування положень пункту 2 статті 123 ЦПК України судами України (загальної юрисдикції), в зв'язку із чим і є необхідність офіційного тлумачення положень пункту 2 статті 123 ЦПК України.

Для прикладу наведемо декілька ухвал судів в яких суди неоднозначно застосовували положення зазначених статей і приймали рішення різні рішення на підставі одних і тих же норм.

Спочатку наведемо рішення за якими за подібних умов судді відмовляли в прийнятті зустрічних позовів посилаючись на пункт 2 статті 123 ЦПК України.

I. Зокрема, суддя Суворовського районного суду м. Херсона Зуб І.Ю., 26.02.2013 року розглянувши матеріали зустрічної позовної заяви ОСОБА_1 до ОСОБА_2, ОСОБА_3 про визнання попереднього договору та додаткової угоди до нього недійсними (Справа №2120/14474/12 Пров. №2/668/615/13) керуючись ст. 123 ЦПК України, відмовив у прийнятті зустрічної позовної заяви ОСОБА_1 до ОСОБА_2, ОСОБА_3 про визнання попереднього договору та додаткової угоди до нього недійсними. В ухвалі суддя зазначив, що: "Недоцільно розглядати первісний позов і зустрічний позов, якщо це затягне розгляд справи, істотно розширить предмет доказування, призведе до необхідності залучати нових учасників процесу. На підставі викладеного, з метою забезпечення дотримання строків розгляду справи, вважаю за необхідне відмовити у прийнятті зустрічного позову, оскільки його недоцільно розглядати разом з первісним позовом" (<http://reyestr.court.gov.ua/Review/29574865>).

II. 29 січня 2015 року суддя Борисов С.А. Дніпропетровського районного суду Дніпропетровської області розглянувши у відкритому судовому засіданні цивільну справу за позовом ПАТ «РОДОВІД БАНК» до ОСОБА_1, ОСОБА_2 про стягнення заборгованості відмовив у прийнятті зустрічного позову ОСОБА_2 до ПАТ «РОДОВІД БАНК» про визнання договору кредиту виконаним. Суд зазначив, що він відмовляє в прийнятті зустрічного позову

ОСОБА_2, оскільки: "...вирішення питання про прийняття в провадження зустрічного позову є правом суду", і "... спільний розгляд первісного позову і зустрічного позову, поданого відповідачем, на думку суду, призведе до затягування судового процесу, а тому прийняття зустрічного позову до провадження є недоцільним". (<http://reyestr.court.gov.ua/Review/42582409>)

III. 08.12.2015 року суддя Суворовського районного суду м. Херсона Булах С.М., розглянувши матеріали зустрічної позовної заяви ОСОБА_1 до публічного акціонерного товариства «БрокБізнесбанк» про розірвання кредитного договору, (Справа №668/5825/15-ц.Пров. №2/668/2932/15) у справі за первісним позовом ПАТ «БрокБізнес» до ОСОБА_1 про стягнення заборгованості за кредитним договором ухвалив: "Відмовити у прийнятті зустрічної позовної заяви ОСОБА_1 до публічного акціонерного товариства «БрокБізнесбанк» про розірвання кредитного договору". Суддя зазначив, що: "Нецільово розглядати первісний позов і зустрічний позов, якщо це затягне розгляд справи, істотно розширить предмет доказування, призведе до необхідності залучати нових учасників процесу". (<http://reyestr.court.gov.ua/Review/54381836>)

IV. 06 березня 2014 року суддя Фастівського міськрайонного суду Київської області Бугенко В.О. розглянувши у відкритому судовому засіданні клопотання про прийняття зустрічної позовної заяви ОСОБА_1 до Публічного акціонерного товариства акціонерний банк «Укргазбанк» про визнання договору недійсним у цивільній справі за первісним позовом Публічного акціонерного товариства акціонерний банк «Укргазбанк» до ОСОБА_1 про стягнення заборгованості, ухвалив: "ОСОБА_1 відмовити у прийнятті її зустрічної позовної заяви до Публічного акціонерного товариства акціонерний банк «Укргазбанк» про визнання договору недійсним": "Оскільки вимоги за зустрічним позовом не виключають вимоги за первісним позовом, суд приходить до висновку про недоцільність їх спільного розгляду, а відтак, приходить до висновку про відмову у прийнятті зустрічної позовної заяви до спільного розгляду з первісною позовною заявою". (<http://reyestr.court.gov.ua/Review/38026491>)

V. 21 вересня 2015 року суддя Солом'янського районного суду міста Києва Демидовська А.І., розглянувши питання про прийняття зустрічної позовної заяви ОСОБА_1 до Публічного Акціонерного Товариства „Альфа-Банк“, ПАТ „Омега-банк“ про визнання недійсним договорів купівлі-продажу, визнання недійсними в цілому кредитних договорів, визнання недійсними в цілому іпотечних договорів у справі за позовом Публічного акціонерного товариства «Альфа-Банк» до ОСОБА_1, ОСОБА_2, ОСОБА_3, ОСОБА_7, ОСОБА_1, ОСОБА_8, ОСОБА_5, третя сторона: служба у справах дітей Солом'янської у місті Києві районної державної адміністрації про примусове виселення з жилого приміщення ухвалив: "Відмовити у прийнятті зустрічного позову ОСОБА_1 до Публічного Акціонерного Товариства „Альфа-Банк“, ПАТ „Омега-банк“ про визнання недійсним договорів купівлі-продажу, визнання недійсними в цілому кредитних договорів, визнання недійсними в цілому іпотечних договорів". На думку суду: "Спільний розгляд первісного позову і зустрічного

позову призведе до затягування судового процесу, а тому прийняття зустрічного позову в провадження є недоцільним". (<http://reyestr.court.gov.ua/Review/51260907>)

VI) 12 березня 2015 року суддя Шевченківського районного суду м.Києва Пирогова І.П. розглянувши у відкритому судовому засіданні в м.Києві (Справа № 761/28625/15-ц, Провадження № 2/761/757/2015) зустрічну позовну заяву ОСОБА_4 до Публічного акціонерного товариства «Перший Український Міжнародний Банк», третя особа - ОСОБА_2 про визнання пункту кредитного договору недійсним, за первісним позовом Публічного акціонерного товариства «Перший Український Міжнародний Банк» до ОСОБА_4, ОСОБА_2 про стягнення заборгованості за кредитним договором, ухвалив: "Відмовити в прийнятті зустрічної позовної заяви ОСОБА_4 до Публічного акціонерного товариства «Перший Український Міжнародний Банк», третя особа - ОСОБА_2 про визнання пункту кредитного договору недійсним". Суд зазначив, що: "оскільки обидва позови не взаємопов'язані, спільний їх розгляд не є доцільним. Вимоги за позовами не можуть зараховуватись, задоволення зустрічного позову не може виключити задоволення первісного позову, а тому суд приходять до висновку про відмову в прийнятті зустрічного позову". (<http://reyestr.court.gov.ua/Review/53506090>)

Однак більшість судів все ж таки приходять до висновків, що спільний розгляд позовів у яких йдеться про стягнення заборгованості за кредитним договором та зустрічним позовом про визнання кредитного договору недійсним є доцільним, зокрема:

VII) 29 квітня 2015 року суддя Широківського районного суду Дніпропетровської області Лісницький І.В., розглянувши зустрічну позовну заяву ОСОБА_1, ОСОБА_2 до кредитної спілки "САМАРА" про визнання договору від 21 травня 2014 року №24/14 недійсним (Справа № 197/404/15-ц, провадження № 2/197/285/15); ухвалив: "Відкрити провадження по справі за уточненим зустрічним позовом ОСОБА_1, ОСОБА_2 до кредитної спілки "САМАРА" про визнання договору від 21 травня 2014 року №24/14 недійсним" Суд зазначив: "Зазначена зустрічна позовна заява відповідає вимогам ст.124 ЦПК України, підстав для повернення зустрічної позовної заяви або відмови у відкритті провадження відсутні". (<http://reyestr.court.gov.ua/Review/44225221>).

VIII) 26 червня 2015 року суддя Подільського районного суду міста Києва у складі Васильченко О. В. розглянувши у відкритому судовому засіданні зустрічну позовну заяву ОСОБА_1 до публічного акціонерного товариства «Родовід банк» про визнання пункту кредитного договору недійсним, за первісним позовом (Справа № 758/3595/15-ц) ПАТ «Родовід банк» до ОСОБА_1 про стягнення заборгованості за кредитним договором, ухвалив: "Зустрічний позов ОСОБА_1 до публічного акціонерного товариства «Родовід банк» про визнання пункту кредитного договору недійсним прийняти до спільного розгляду з первісним позовом ПАТ «Родовід банк» до ОСОБА_1 про стягнення заборгованості за кредитним договором". Суд прийшов до зазначеного висновку, виходячи з того, що "З огляду на взаємопов'язаність первісного та зустрічного позовів вбачається те, що обидва позови взаємопов'язані і їх спільний розгляд є доцільним, оскільки задоволення зустрічного позову може повністю або частково виключити задоволення первісного". (<http://reyestr.court.gov.ua/Review/45835425>)

IX) 13 листопада 2015 р. Ленінський районний суд м. Миколаєва в складі: головуєчого судді Губницького Д.Г. розглянувши у відкритому судовому засіданні в м. Миколаєві цивільну справу (Справа №2/489/2136/15) за позовом публічного акціонерного товариства «Всеукраїнський акціонерний банк» до ОСОБА_1 про стягнення заборгованості за кредитним договором за первісним позовом про стягнення заборгованості з відповідачки на користь позивача за договором №2И -10 від 15 грудня 2006 р. ухвалив: "Прийняти зустрічний позов ОСОБА_1 до публічного акціонерного товариства «Всеукраїнський акціонерний банк» в частині про визнання недійсним кредитного договору до спільного розгляду з первісним позовом, об'єднавши їх в одне провадження". Суд мотивував рішення тим, що: "Згідно з відповідністю до ст. 123 ЦПК України зустрічний позов характеризується зустрічними вимогами до первісного позивача, внаслідок чого первісні вимоги можуть бути або зараховані або у їх задоволенні може бути відмовлено повністю чи частково. Отже зустрічний позов слід прийняти в частині вимог про визнання кредитного договору недійсним, а у прийнятті вимоги зустрічного позову про визнання недійсним іпотечного договору слід відмовити, оскільки він є самостійним правочином і спільний розгляд в даній справі питання про його недійсність ускладнить та затягне розгляд." (<http://reestr.court.gov.ua/Review/53430150>)

X) 26.11.2015 суддя Червонозаводського районного суду м. Харкова Чудовський Д.О. розглянувши у відкритому судовому засіданні в залі суду зустрічну позовну заяву ОСОБА_5 до Публічного акціонерного товариства Комерційного банку «ПриватБанк», третя особа ОСОБА_6 про визнання договору поруки недійсним у цивільній справі за позовом Публічного акціонерного товариства Комерційного банку «ПриватБанк» до ОСОБА_6, ОСОБА_5 про стягнення заборгованості за кредитним договором, у цивільній справі № провадження 2/646/1662/2015, Справа № 646/8848/15-ц) за позовом Публічного акціонерного товариства Комерційного банку «ПриватБанк» до ОСОБА_6, ОСОБА_5 про стягнення заборгованості за кредитним договором, ухвалив: "Зустрічний позов ОСОБА_5 до Публічного акціонерного товариства Комерційного банку «ПриватБанк», третя особа ОСОБА_6 про визнання договору поруки недійсним прийняти до спільного розгляду з первісним позовом Публічного акціонерного товариства Комерційного банку «ПриватБанк» до ОСОБА_6, ОСОБА_5 про стягнення заборгованості за кредитним договором". Суд мотивував необхідність прийняття зустрічної позовної заяви, тим, що: "Оскільки зустрічний позов та первісний позов взаємопов'язані, оскільки за первісним позовом ПАТ КБ «ПриватБанк» просить стягнути солідарно заборгованість за кредитним договором з ОСОБА_6 та ОСОБА_5, який за кредитним договором виступає поручителем, відповідно до договору поруки, який за зустрічним позовом ОСОБА_5 просить визнати недійсним, то в свою чергу свідчить про доцільність їх спільного розгляду, так як задоволення зустрічного позову може виключити частково задоволення первісного позову, суд вважає правильним прийняти зустрічний позов до спільного розгляду з первісним." (<http://reestr.court.gov.ua/Review/53829249>)

XI) 04 червня 2015 року Рівненський міський суд Рівненської області в особі головуєчого судді - Рогозіна С.В. розглянувши зустрічний позов Відповідача ОСОБА_2 до ПАТ КБ

«ПриватБанк» про визнання недійсним кредитного договору у цивільній справі (Справа № 569/4167/15-ц) за позовом Публічного акціонерного товариства комерційний банк «ПриватБанк» до ОСОБА_2, ОСОБА_4 про стягнення заборгованості, ухвалив: " Прийняти зустрічний позов ОСОБА_2 до ПАТ КБ «ПриватБанк» про визнання недійсним кредитного договору та об'єднати його в одне провадження з первісним позовом ПАТ КБ «ПриватБанк» до ОСОБА_2, ОСОБА_4 про стягнення заборгованості". Судом було встановлено, що позови ПАТ КБ «ПриватБанк» до ОСОБА_2, ОСОБА_4 про стягнення заборгованості так як і зустрічний позов ОСОБА_2 до ПАТ КБ «ПриватБанк» про визнання недійсним кредитного договору, є взаємно пов'язані. За таких обставин зустрічний позов підлягає об'єднанню в одне провадження з первісним позовом. (<http://reyestr.court.gov.ua/Review/44532391>)

XII) 15.01.2015 Валківський районний суд Харківської області, розглянувши зустрічну позовну заяву ОСОБА_1 до ПАТ КБ «ПриватБанк» про визнання договору № б/н від 18.03.2013 року недійсним у цивільній справі (Справа № 615/1757/14-ц) за позовом ПАТ КБ «ПриватБанк» до ОСОБА_1 про стягнення заборгованості, ухвалив: " Зустрічну позовну заяву ОСОБА_1 до ПАТ КБ «ПриватБанк» про визнання договору № б/н від 18.03.2013 року недійсним прийняти до провадження та об'єднати в одне провадження за первісним позовом ПАТ КБ «ПриватБанк» до ОСОБА_1 про стягнення заборгованості". Ухвала мотивована тим, що: " Пред'явлений первісний та зустрічний позови виникають з одних правовідносин та є взаємопов'язаними, та відповідають іншим критеріям, встановленим ЦПК для об'єднання первісного і зустрічного позову. Форма і зміст пред'явленої зустрічної позовної заяви відповідає вимогам ст.ст. 119-120 ЦПК України. У зв'язку з тим, що обидва позови взаємопов'язані, виникають з одних правовідносин і спільний їх розгляд є доцільним; суд приймає зустрічний позов до спільного розгляду із первісним позовом. (<http://reyestr.court.gov.ua/Review/46842110>)

XIII) 16.10.2015 року Ужгородський міськрайонний суд Закарпатської області в особі головуючого судді Данко В.Й., розглянувши у відкритому судовому засіданні в м. Ужгороді, зустрічну позовну заяву ОСОБА_1 до Публічного акціонерного товариства «Всеукраїнський ОСОБА_2» про визнання кредитного договору частково недійсним із змінами та доповненнями проти позову (№308/9414/15-ц) Публічного акціонерного товариства «Всеукраїнський ОСОБА_2» до ОСОБА_1 про стягнення заборгованості за кредитним договором, ухвалив: " Прийняти зустрічний позов ОСОБА_1 до Публічного акціонерного товариства «Всеукраїнський ОСОБА_2» про визнання кредитного договору частково недійсним із змінами та доповненнями". Дослідивши матеріали справи, суд прийшов до переконання, що заявлені зустрічні позовні вимоги і позовні вимоги за первісним позовом є взаємопов'язаними, а тому їх спільний розгляд є доцільним". (<http://reyestr.court.gov.ua/Review/52491092>)

XIV) 28 січня 2015 року Вінницький міський суд Вінницької області в складі головуючого судді Федчишена С.А., матеріали зустрічного цивільного позову ОСОБА_1 до публічного акціонерного товариства «Альфа-Банк» про визнання договору купівлі-продажу прав вимоги недійсним та визнання відсутності права вимоги за договором іпотеки, пред'явленого у

цивільній справі за позовом публічного акціонерного товариства «Альфа Банк» до ОСОБА_2 про стягнення заборгованості за кредитним договором у цивільній справі (Справа № 127/26262/14-ц, Проведення 2/127/273/15) за позовом публічного акціонерного товариства «Альфа Банк» до ОСОБА_2 про стягнення заборгованості за кредитним договором, ухвалив: "Прийняти зустрічну позовну заяву ОСОБА_1 до публічного акціонерного товариства «Альфа-Банк» про визнання договору купівлі-продажу прав вимоги недійсним та визнання відсутності права вимоги за договором іпотеки до спільного розгляду з первісним позовом". Заслухавши думку учасників процесу, дослідивши матеріали зустрічного та первісного позовів, суд приходять до переконання про наявність правових підстав для прийняття даного зустрічного позову та об'єднання позовів в одне провадження, оскільки вони взаємопов'язані і спільний їх розгляд є доцільним. (<http://reyestr.court.gov.ua/Review/47078093>)

XV) "05" травня 2015 р. суддя Дарницького районного суду міста Києва Лужецька О.Р., розглянувши зустрічну позовну заяву ОСОБА_2 до Публічного акціонерного товариства «УкрСиббанк» про захист прав споживачів та визнання недійсним договору про надання споживчого кредиту у цивільній справі (справа № 753/22930/14-ц, провадження № 2/753/1779/15) за позовом Публічного акціонерного товариства «УкрСиббанк» до ОСОБА_2, ОСОБА_3 про стягнення заборгованості, ухвалив: "Прийняти до розгляду зустрічний позов ОСОБА_2 до Публічного акціонерного товариства «УкрСиббанк» про захист прав споживачів та визнання недійсним договору про надання споживчого кредиту". Дослідивши матеріали справи, поданий зустрічний позов, суд вважає, що його слід прийняти до розгляду і вимоги за зустрічним позовом слід об'єднати в одне провадження з первісним позовом, оскільки обидва позови взаємопов'язані і спільний їх розгляд є доцільним. (<http://reyestr.court.gov.ua/Review/49020213>)

XVI) 01 жовтня 2015р. Приазовський районний суд Запорізької області у складі головуючого судді Діденко Є.В., розглянувши зустрічний позов ОСОБА_2 до ПАТ «Аваль», в якому вона просить визнати порушеним право споживача фінансових послуг ПАТ «Аваль»; визнати недійсним кредитний договір № 014/17-31/4509-81 від 15.07.2008 року, укладений між нею і ПАТ «Аваль» під час розгляду цивільної справи за позовом ПАТ «Аваль» до ОСОБА_2 про стягнення заборгованості за кредитним договором, ухвалив: "Прийняти до розгляду зустрічний позов ОСОБА_2 до ПАТ «Аваль» про захист порушеного права споживача і визнання кредитного договору недійсним, і об'єднати його в одне провадження з первісним позовом ПАТ «Аваль» до ОСОБА_2 про стягнення заборгованості за кредитним договором". На думку суду: "Позовна заява відповідає вимогам ст.ст. 119, 120, 121 ЦПК України, оплачена судовим збором, підстав для повернення позову або відмови у відкритті провадження судом не встановлено. На переконання суду, вимоги за зустрічним позовом є взаємопов'язаними із первісним позовом, вони виникають з одних правовідносин, задоволення зустрічного позову може виключити повністю або частково задоволення первісного позову, а тому їх спільний розгляд є доцільним". (<http://reyestr.court.gov.ua/Review/51816369>)

XVII) 28.05.2014 року, Приморський районний суд м. Одеси, у складі головуючого судді Турецького О.С., розглянувши, зустрічний позов ОСОБА_3 до Публічного акціонерного товариства «УкрСиббанк» про визнання договору поруки недійсним у цивільній справі за позовом Публічного акціонерного товариства «УкрСиббанк» до ОСОБА_4, ОСОБА_5, ОСОБА_3, Товариства з обмеженою відповідальністю «Фірма «КМБ», Товариства з обмеженою відповідальністю «КРИМАР» про стягнення суми заборгованості, встановили: "Зустрічний позов ОСОБА_3 до Публічного акціонерного товариства «УкрСиббанк» про визнання договору поруки недійсним прийняти до спільного розгляду з первісним позовом Публічного акціонерного товариства «УкрСиббанк» до ОСОБА_4, ОСОБА_5, ОСОБА_3, Товариства з обмеженою відповідальністю «Фірма «КМБ», Товариства з обмеженою відповідальністю «КРИМАР» про стягнення суми заборгованості". Суд прийняв до висновку, що: "що первісний та зустрічний позови взаємопов'язані, вони виникають з одних правовідносини (кредитних), а задоволення зустрічного позову може виключити задоволення первісного позову в частині позовних вимог до ОСОБА_3, суд вважає за необхідне прийняти зустрічний позов ОСОБА_3 до Публічного акціонерного товариства «УкрСиббанк» про визнання договору поруки недійсним до спільного розгляду з первісним позовом Публічного акціонерного товариства «УкрСиббанк».

XVIII) "13" листопада 2015 р. Енергодарський міський суд Запорізької області у складі головуючого судді: Вільямовської Н.О., розглянувши зустрічну позовну заяву до ПАТ КБ «Приватбанк», про захист порушеного права споживача та визнання кредитного договору недійсним у справі за позовом Публічного акціонерного товариства «Комерційний банк «Приватбанк» до ОСОБА_1, про стягнення заборгованості, ухвалив: "Прийняти до свого провадження зустрічний позов ОСОБА_2, яка діє в інтересах ОСОБА_1, до Публічного акціонерного товариства Комерційний банк «Приватбанк», треті особи, які не заявляють самостійних вимог на предмет спору: ОСОБА_4, ОСОБА_5, про захист порушеного права споживача та визнання кредитного договору недійсним". Вирішуючи питання про призначення до розгляду зустрічної позовної заяви, судом встановлено, що зустрічний позов відповідає вимогам ст.ст. 119, 120, ЦПК України. Підстави повернення позовної заяви, передбачені ст. 121 ЦПК України, та підстави відмови у відкритті провадження, передбачені ст. 122 ЦПК України, відсутні, а тому, суд вважає можливим прийняти зустрічний позов до свого провадження. Приймаючи до уваги, що викладені у зустрічній позовній заяві вимоги стосуються захисту законних прав та інтересів ОСОБА_1, суд вважає доцільним прийняти зустрічний позов до спільного розгляду з первісним позовом (<http://reyestr.court.gov.ua/Review/53465567>).

Також слід звернути увагу, що судами по різному трактується пункт 1 статті 293 ЦПК України. Так, в статті 293 ЦПК України визначено перелік ухвал суду першої інстанції, які можуть оскаржені в апеляційному порядку окремо від рішення суду. З одного боку, серед них відсутня ухвала про відмову в прийнятті зустрічного позову. Разом з тим така логіка законодавця можливо витікає з того, що такої ухвали "а ргіогі" не передбачено ЦПК України, а тому відповідно і не передбачено і можливість її оскарження. Якщо б така ухвала дійсно була передбачена ЦПК України, то мала б бути і передбачено можливість її оскарження.

оскільки розгляд первинного позову без врахування вимог викладених в зустрічному позові позбавляє відповідача можливості скористатись правом на ефективний, справедливий і неупереджений конституційний захист в судовому процесі.

Про наявність зазначеної проблеми та необхідність тлумачення, щодо відповідності Конституції України статті 293 ЦПК України в сукупності із нормами статті 123 ЦПК України свідчить і судова практика. Зокрема, суддя Кирилюк в ухвалі про відмову в прийнятті зустрічного позову Кушнір Н.О. зазначає, що зазначена ухвала не підлягає апеляційному оскарженню. Таким чином, суддя Кирилюк позбавила Кушнір Н.О. права на апеляційне оскарження, що є порушенням норм Конституції України.

Слід зазначити, що у всіх вищезазначених ухвалях судів першої інстанції про відмову в прийнятті до розгляду зустрічного позову та про прийняття до спільного розгляду зустрічного із первісним позовом (які додаються до цього звернення) також зазначено, що вони не підлягають оскарженню.

Разом з тим слід зазначити, що Колегія суддів судової палати у цивільних справах Апеляційного суду Закарпатської області головуєчий суддя Кондор Р.Ю. розглянувши у відкритому судовому засіданні в м. Ужгороді цивільну справу № 308/94/15-ц за апеляційною скаргою Публічного акціонерного товариства «УкрСиббанк» на ухвалу Ужгородського міськрайонного суду від 20 квітня 2015 р. про відмову у прийнятті зустрічного позову до спільного розгляду із позовом ОСОБА_2 до ПАТ «УкрСиббанк» про спонукання до виконання умов договору Апеляційну скаргу Публічного акціонерного товариства «УкрСиббанк» задовольнити, ухвалу Ужгородського міськрайонного суду від 20 квітня 2015 р. про відмову у прийнятті зустрічного позову до спільного розгляду з первісним позовом скасувати, питання передати на новий розгляд до суду першої інстанції. (<http://reyestr.court.gov.ua/Review/46753994>)

Аналогічно 02 липня 2015 року колегія суддів судової палати з розгляду цивільних справ Апеляційного суду м. Києва головуєчий суддя Яциук Т.І. розглянувши у відкритому судовому засіданні в залі суду в місті Києві справу № 22-ц /796/9101/2015 за апеляційною скаргою ОСОБА_2 на ухвалу Шевченківського районного суду м. Києва від 03 червня 2015 року про відмову у прийнятті зустрічної позовної заяви ОСОБА_2 у справі за позовом Публічного акціонерного товариства «Український Професійний Банк» до ОСОБА_2 про стягнення заборгованості за кредитним договором, ухвалила: Апеляційну скаргу ОСОБА_2 - задовольнити. Ухвалу Шевченківського районного суду м. Києва від 03 червня 2015 року - скасувати, питання прийняття зустрічної позовної заяви передати на новий розгляд до суду першої інстанції (<http://reyestr.court.gov.ua/Review/46065560>).

Таким чином, суди по різному трактують як норми пункту 2 статті 123 ЦПК України, так і п.1статті 293 ЦПК України, що призводить до порушення конституційних прав громадян, а тому є необхідність в офіційному тлумаченні пункту 2 статті 123 ЦПК України в сукупності із пунктом 1 статті 293 ЦПК України, України з метою забезпечення реалізації чи захисту конституційних прав та свобод людини і громадянина, оскільки є наявність передбаченого

застосування положень Конституції і законів України судами України через різне застосування одних і тих же норм цих правових актів судами України за однакових юридично значимих обставин. В наведених прикладах суди загальної юрисдикції розглядали справи однієї категорії з однаковим чи подібним предметом позову, і керувались тими ж самими ж нормами законодавства, зокрема статтями, пунктом 2 статті 123 та пунктом 1 статті 293 ЦПК України, приймали абсолютно різні рішення, що вказує на різне розуміння і застосування положення закону за однакових обставин, що стало причиною порушення прав громадян, а в конкретному випадку конституційного права громадянки Кушнір Н.О.

Оскільки, на мій погляд, суддя Кирилюк допустила істотні порушення норм процесуального права при здійсненні правосуддя, пов'язані зокрема з відмовою у доступі до правосуддя в підстав не передбачених законом, і з цього приводу практика різних судів є однаковою, пропону Конституційний суд України надати офіційне тлумачення пункту 2 статті 123 та пункту 1 статті 293 ЦПК України у їх співвідношенні із статтями 8, 129 Конституції України, в тому сенсі:

- чи передбачають зазначені норми ЦПК України право суду на відмову в прийнятті зустрічного позову до спільного розгляду із первинним позовом із винесенням відповідної ухвали (якщо передбачають то на яких підставах?);
- чи є вичерпним перелік підстав для прийняття рішення судом, щодо дові і процесу спільного розгляду зустрічного з первісним позовів?;
- в разі, якщо на думку суду законодавством передбачено право суду на винесення ухвали про відмову в прийнятті зустрічного позову чи передбачено право громадянина на апеляційне оскарження ухвали суду першої інстанції про відмову в прийнятті зустрічного позову до розгляду окремо від рішення суду.

Додатки:

1. Ухвала Суворовського районного суду м. Херсона суддя Зуб Н.О., 26.01.2013 року.
2. Ухвала Дніпропетровського районного суду Дніпропетровської області від 29 січня 2015 року суддя Борисов С.А.;
3. Ухвала Суворовського районного суду м. Херсона від 08.12.2015 року суддя Булик С.М.;
4. Ухвала Фастівського міськрайонного суду Київської області від 06 березня 2014 року, суддя Бутенко В.О.;
5. Ухвала Солом'янського районного суду міста Києва від 24 вересня 2015 року, суддя Демидовська А.І.;
6. Ухвала Шевченківського районного суду м. Києва від 2 березня 2015 року, суддя Голубов І.І.;
7. Ухвала Широківського районного суду Дніпропетровської області від 29 квітня 2015 року суддя Лісницький І.В.;
8. Ухвала Подільського районного суду міста Києва від 26 червня 2015 року, Васильченко О. В.;

- 9 Ухвала Ленінського районного суду м. Миколаєва 13 листопада 2015 р. в екз.:
головуючого судді Губницького Д.Г.;
- 10 Ухвала Червонозаводського районного суду м. Харкова: від 26.11.2015 суддя
Чудовський Д.О.;
- 11 Ухвала Рівненського міського суду Рівненської області від 04 червня 2015 року суддя
Рогозіна С.В.;
- 12 Ухвала Валківського районного суду Харківської області від 15.01.2015 року;
- 13 Ухвала Ужгородського міськрайонного суду Закарпатської області 16.10.2015 року
суддя Данко В.Й.;
- 14 Ухвала Вінницького міського суду Вінницької області від 28 січня 2015 року суддя
Федчишена С.А.;
- 15 Ухвала Дарницького районного суду міста Києва від 05 травня 2015 року суддя
Лужецька О.Р.;
- 16 Ухвала Приазовського районного суду Запорізької області від 01 жовтня 2015р. суддя
Діденко С.В.;
- 17 Ухвала Приморський районний суд м. Одеси: від 28.05.2014 року судді Туренько
О.С.;
- 18 Ухвала Енергодарського міського суду Запорізької області від 13 листопада 2015 року
судді Вільямовської Н.О.;
- 19 Ухвала Апеляційного суду Закарпатської області головуючий суддя Ковалюк Р.Ю.;
- 20 Ухвала колегії суддів судової палати з розгляду цивільних справ Апеляційного суду м.
Києва головуючий суддя Ящук Т.І.;
- 21 Ухвала судді Луцького міськрайонного суду Волинської області Кирилюк В.Ф від
18.12.2015р.
- 22 Копія зустрічного позову Кушнір Н.О.;
- 23 Копія паспорта громадянки Кушнір Н.О.

Конституційне звернення та всі додатки до нього подаються у трьох примірниках.

19.01.16р.

Кушнір Н.О.